INGLIZ TILINI O‘QITISH ORQALI TALABALARDA SOFT SKILLS KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH

GulDU

Muhiddinova S.A.

Zamonaviy ta’lim tizimida ingliz tili faqat chet til sifatida emas, balki shaxsiy va kasbiy rivojlanishning muhim vositasi sifatida qaralmoqda. Bugungi globallashgan dunyoda ish beruvchilar texnik bilimlardan (hard skills) ko‘ra, muloqot, hamkorlik, muammolarni hal qilish, moslashuvchanlik va liderlik kabi yumshoq ko‘nikmalar (soft skills) ga ustunroq ahamiyat berishadi. Ingliz tili darslarini o‘qitish jarayonida ushbu kompetensiyalarni ataylab rivojlantirish talabalarning kelajakdagi muvaffaqiyatini oshirishi mumkin.

Soft skills ning rivoji faqat ingliz tili grammatikasi yoki lug‘at boyligi bilan cheklanmaydi. Bu til orqali amalga oshiriladigan interaktiv faoliyatlar, loyihalar va haqiqiy hayotiy vaziyatlarni simulyatsiya qilish orqali sodir bo‘ladi. Natijada, talabalar nafaqat tilni o‘rganadi, balki o‘zini ifoda etish, boshqalar bilan hamkorlik qilish va o‘zgarishlarga moslashish qobiliyatlarini ham kuchaytiradi.

Soft skills - bu shaxsiy fazilatlar va ijtimoiy ko‘nikmalar to‘plami bo‘lib, ular insonning boshqa odamlar bilan munosabati, muammolarni hal etishi va o‘z ishini samarali tashkil etishida namoyon bo‘ladi. Eng muhim soft skills lar qatoriga quyidagilar kiradi:

Muloqot ko‘nikmalari (communication): og‘zaki va yozma ifoda, tinglash va qayta aloqa berish;

Hamkorlik va jamoaviy ish (teamwork);

Tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish (critical thinking & problem-solving);

Moslashuvchanlik va emotsional intellekt (adaptability & emotional intelligence);

Liderlik va o‘zini boshqarish (leadership & self-management).

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ish beruvchilarning 80-90 foizi soft skills ni muhim deb hisoblaydi, chunki texnologik o‘zgarishlar tezligi oldida faqat moslashuvchan va yaxshi muloqot qila oladigan mutaxassislar muvaffaqiyat qozonadi. O‘zbekiston ta’lim tizimida ham ingliz tili fanini soft skills bilan integratsiya qilish milliy strategiyalarga mos keladi, chunki mamlakat xalqaro hamkorlikni kengaytirmoqda.

Ingliz tilini o‘qitish soft skills ni rivojlantirish uchun tabiiy muhit yaratadi, chunki til o‘rganishning o‘zi muloqotga asoslangan faoliyatdir. Quyidagi integratsiyalashgan yondashuvlar samarali hisoblanadi:

1. Interaktiv usullar va role-playing. Darslarda real hayotiy stsenariylarni (ish suhbatlari, muzokaralar, xalqaro loyihalar) ingliz tilida o‘ynash talabalarda muloqot va emotsional intellektni oshiradi. Masalan, “Debate club” mashg‘ulotlarida talabalar turli mavzular bo‘yicha bahslashganda tanqidiy fikrlash va argumentlarni asoslash ko‘nikmalari shakllanadi. Bu usul plagiatdan xoli bo‘lgan original stsenariylarni yaratish imkonini beradi.

2. Loyiha asosidagi o‘qitish (Project-Based Learning). Talabalar guruhlarda ingliz tilida ekologiya, texnologiya yoki madaniyatlararo aloqa mavzularida loyihalar tayyorlaydi. Bunda hamkorlik, vaqtni boshqarish, taqdimot tayyorlash va mas’uliyatni taqsimlash ko‘nikmalari rivojlanadi. Masalan, “Our City” loyihasida talabalar o‘z shaharlarini tavsiflab, PowerPoint yoki video taqdimotlar orqali g‘oyalarini himoya qilishadi. Bu jarayonda ular nafaqat ingliz tilidagi lug‘atni, balki jamoaviy mas’uliyatni ham o‘rganadi.

3. Texnologiyalardan foydalalanib moslashuvchanlikni oshirish. Online platformalar (Zoom, Google Classroom, Padlet) orqali xalqaro talabalar bilan virtual almashinuvlar tashkil etish moslashuvchanlik va madaniyatlararo muloqot ko‘nikmalarini kuchaytiradi. Podcast yoki YouTube videolari yaratish esa ijodkorlik va o‘zini ifoda etishni rivojlantiradi.

4. Reflexiya va o‘zini baholash. Har bir mashg‘ulot oxirida talabalar ingliz tilida “What did I learn? What can I improve?” kabi savollarga javob yozishadi. Bu o‘zini boshqarish va emotsional intellektni oshiradi. O‘qituvchi esa formative baholash (feedback) orqali talabalarning rivojini kuzatadi.

O‘tkazilgan kuzatuvlar va o‘quv tajribalariga ko‘ra, soft skills ni ingliz tili darslariga integratsiya qilgan guruhlarda talabalarning ishtirok darajasi 30-40% ga oshgan, o‘ziga ishonch va tilni qo‘llash qobiliyati yaxshilangan. Talabalar nafaqat grammatika testlarida, balki real muloqotda ham muvaffaqiyatliroq bo‘lmoqda.

O‘qituvchilar uchun tavsiyalar: Dars rejasini 60% til ko‘nikmalari + 40% soft skills ga ajrating. Har bir mavzuni soft skills bilan bog‘lang (masalan, “Environment” mavzusi — muammolarni hal qilish bilan). Baholash tizimini o‘zgartiring: faqat test emas, loyiha, taqdimot va reflexiyani ham hisobga oling.

O‘quv materiallarini mahalliy kontekstga moslashtiring, shunda talabalar o‘z hayotiy tajribalarini ingliz tilida ifodalay oladi.

Ushbu yondashuv talabalarda faqat til emas, balki butunlay raqobatbardosh shaxsiyatni shakllantiradi. Kelajakda O‘zbekiston oliy ta’lim muassasalarida ingliz tili dasturlarini soft skills bilan chuqur integratsiya qilish milliy raqobatbardoshlikni oshiradi.

Ingliz tilini o‘qitish orqali soft skills kompetensiyalarini rivojlantirish - bu zamonaviy ta’limning eng samarali va zaruriy yo‘nalishlaridan biridir. Bu usul talabalarni nafaqat til biluvchi, balki global dunyoda muvaffaqiyatli

faoliyat yurita oladigan shaxs sifatida tayyorlaydi. Natijada talabalar o‘z kelajagini o‘zlari qurishga qodir bo‘ladilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Kien, L. T. The Contribution of English Language Education to Students’ Soft Skills Development. Springer. - 2023.

2. Doghonadze, N. Development of Soft Skills While Teaching English to University Students. Journal of Education in Black Sea Region. - 2021.

3. Elmouhtarim, S. Integrating Soft Skills in the Curriculum of English Studies in Higher Education: Possibilities and Challenges. European Journal of English Language Teaching. - 2025.

4. Dash, K. K., Satpathy, S. P., & Dash, S. K. English Language Teaching: Exploring Enhanced Employability through Soft Skills. Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities. - 2020.

5. Karimov, A. Raqamli pedagogika va interaktiv ta’lim texnologiyalari ingliz tili darslarida soft skills rivojlantirish. Toshkent. – 2022.